

Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 2009
Αριθμ. Πρωτ. 1485/3/26-1-2009

Τηλέφωνο :
Φαξ :

Προς την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
Πρόεδρο κ. Σίμο Σιμόπουλο
Πειραιώς 132
11854 Αθήνα

Κοιν. Πίνακας αποδεκτών

Θέμα: Η τιμολόγηση του φυσικού αερίου για οικιακή χρήση από τις Εταιρίες Παροχής Αερίου (Ε.Π.Α.) Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Σας ευχαριστούμε θερμά για την από 15-6-2009 απάντησή σας στο υπ' αριθμ. πρωτ. 1485/1/26-1-2009 της 15-4-2009 έγγραφο της ανεξάρτητης Αρχής μας σχετικά με την τιμολόγηση του φυσικού αερίου για οικιακή χρήση από τις Ε.Π.Α. Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας. Με την ευκαιρία αυτή δίνεται η δυνατότητα στον Συνήγορο του Πολίτη να διευκρινίσει περαιτέρω -προς όφελος τόσο της ίδιας της Ρ.Α.Ε. όσο και των θιγόμενων καταναλωτών- ορισμένα κρίσιμα σημεία αναφορικά με τον ρόλο της Ρ.Α.Ε. στην εύρυθμη και υγιή λειτουργία της αγοράς Φυσικού Αερίου στη χώρα μας εν σχέσει πάντοτε με την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών / πολιτών και λαμβάνοντας υπόψη το εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 2773/1999: «*Η Ρ.Α.Ε. έχει τις εξής αρμοδιότητες: α) Παρακολουθεί και εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας σε όλους τους τομείς της και γνωμοδοτεί στον Υπουργό Ανάπτυξης και στις αρμόδιες Αρχές για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων που αφορούν την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και την προστασία των καταναλωτών ... Όπου κατά την ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται γνώμη ή πρόταση του Σώματος Ενεργειακού Ελέγχου και Σχεδιασμού, αυτή διατυπώνεται από τη Ρ.Α.Ε.. Οι αρμοδιότητες του Σώματος Ενεργειακού Ελέγχου και Σχεδιασμού που προβλέπονται στην παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 2364/1995 ασκούνται από τη Ρ.Α.Ε.*». Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4§5 του Ν. 2364/1995: «*Η άδεια διανομής φυσικού αερίου περιλαμβάνει τους όρους, την τήρηση των οποίων ελέγχει το Σώμα (πλέον η Ρ.Α.Ε.), οι οποίοι μεταξύ άλλων αφορούνγ) Τον καθορισμό ανακοινώσιμων και διαφανών τιμολογίων, σε συνάρτηση ιδίως με τις τιμές ανταγωνιστικών μορφών ενέργειας και των στοιχείων κόστους...»*. Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων πηγάζει η αρμοδιότητα της Ρ.Α.Ε. να εισηγηθεί στον Υπουργό Ανάπτυξης την τροποποίηση των αδειών διανομής φυσικού αερίου, ώστε τα τιμολόγια φυσικού αερίου να καθορίζονται με διαφάνεια σε συνάρτηση ιδίως με τις τιμές ανταγωνιστικών καυσίμων και στοιχείων κόστους. Η ανάγκη ρύθμισης των τιμολογίων με αυτόν τον διαφανή τρόπο έχει θεσπιστεί από τον νομοθέτη ήδη από το 1995. Εντούτοις, λόγω οργανωτικών αδυναμιών της Ελληνικής Διοίκησης οι καταναλωτές στερούνται μέχρι σήμερα αυτού του δικαιώματός τους: Αφενός δεν συστάθηκε ποτέ το Σώμα Ενεργειακού Ελέγχου και Σχεδιασμού, αφετέρου, αν και τέσσερα χρόνια μετά (Ν. 2773/1999) επιβεβαιώθηκε η βούληση του νομοθέτη περί εξασφάλισης του δικαιώματος αυτού μέσω της μεταφοράς της σχετικής αρμοδιότητας στη Ρ.Α.Ε., στην πράξη το δικαίωμα αυτό των καταναλωτών δεν εξασφαλίστηκε ποτέ. Και τούτο, διότι οι σχετικές άδειες διανομής φυσικού αερίου δεν συμπεριέλαβαν σχετικό όρο. Ωστόσο, ακόμη και σήμερα η σχετική διάταξη βρίσκεται εν ισχύ και

υφίσταται δυνατότητα τροποποίησης των αδειών, ώστε να εξασφαλιστεί η εφαρμογή της, ιδιαίτερα ενόψει του ότι τούτο εναρμονίζεται πλήρως με τις διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου. Αναμφισβήτητα οι άδειες διανομής αποτέλεσαν τμήμα (συμβατικό τεύχος) του διεθνούς διαγωνισμού εξεύρεσης επενδυτή για τη διανομή φυσικού αερίου. Στο κείμενο όμως αυτών των συμβατικών τευχών – σχεδίων αδειών- προβλέπεται ρητά η δυνατότητα μονομερούς τροποποίησής τους. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 7 της Άδειας προβλέπεται: «Ο Αδειούχος ρητά αναγνωρίζει ότι ο Υπουργός Ανάπτυξης δύναται οποτεδήποτε να εκδίδει κανονιστικές πράξεις, οι οποίες τροποποιούν την παρούσα Άδεια προκειμένου να συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση». Η δυνατότητα τροποποίησής τους και η σχετική διαδικασία αναφέρεται και στο άρθρο 8.

Η προτεινόμενη τροποποίηση, που αφορά την πληροφόρηση των καταναλωτών για τη χρέωση, σε συνάρτηση ιδίως με τις τιμές ανταγωνιστικών μορφών ενέργειας και των στοιχείων κόστους, επιβάλλεται από το κοινοτικό δίκαιο και το νέο ρόλο που προσδίδει αυτό στη Ρ.Α.Ε. ενόψει της απελευθέρωσης της αγοράς του Φυσικού Αερίου. Συγκεκριμένα, με την Οδηγία 2000/55/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την αγορά φυσικού αερίου εντείνονται τα μέτρα προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών και γίνεται πλέον ρητή αναφορά στην τιμολόγηση με διαφάνεια και σε λογικές τιμές, ως απαραίτητοι όροι για τη επίτευξη μιας απολύτως λειτουργικής και ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς (σημεία 6 και 7 του προοιμίου της Οδηγίας, καθώς και άρθρα 3§3¹ και 25²). Η δε συνεπής εφαρμογή της Οδηγίας ανατίθεται αρχικά σε μία ή περισσότερες εθνικές ρυθμιστικές αρχές, ενώ στο μέλλον η Επιτροπή προτίθεται να συγκροτήσει ευρωπαϊκό ρυθμιστικό όμιλο (σημεία 13 και 14 του προοιμίου της Οδηγίας). Παράλληλα, στο άρθρο 25§8 προβλέπεται ότι: «*Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς ρύθμισης, ελέγχου και διαφάνειας ώστε να αποφεύγεται κάθε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης ιδίως σε βάρος των καταναλωτών, καθώς και κάθε επιθετική συμπεριφορά*».

Η Οδηγία αυτή ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν. 3428/2005 «Απελευθέρωση Αγοράς Φυσικού Αερίου». Στο άρθρο 3 καθορίζονται οι γενικές αρχές που διέπουν τη δράση της δημόσιας διοίκησης για τη διαφύλαξη μεταξύ άλλων των συμφερόντων των Πελατών ιδίως σε σχέση με τις τιμές. Ειδικότερα, στο άρθρο 3§2 ορίζεται ότι : «*Η Ρ.Α.Ε. στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία, παρακολουθεί και εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς Φυσικού Αερίου, εκπονεί μελέτες, συντάσσει δημοσιεύει και υποβάλλει στα αρμόδια όργανα τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, την προστασία των καταναλωτών και την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας...*» επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 3§3: «*Στη μόνιμη διαιτησία της Ρ.Α.Ε. που οργανώθηκε κατά το άρθρο 24 του Κανονισμού Εσωτερικής Διαχείρισης και Λειτουργίας της Ρ.Α.Ε. υπάγεται και η επίλυση διαφορών που ανακύπτουν, λόγω της άσκησης δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το Φυσικό Αέριο, συμπεριλαμβανομένων και διαφορών μεταξύ Πελατών και Επιχειρήσεων Φυσικού Αερίου.*». Από τη συστηματική ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται σαφώς ότι η Ρ.Α.Ε. έχει τόσο αρμοδιότητα εισήγησης στον Υπουργό τροποποίησης των Αδειών Διανομής Φυσικού Αερίου, όσο και γενικότερη αρμοδιότητα επί διαφορών καταναλωτών και Ε.Π.Α., συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων τιμολόγησης. Αυτό καταδεικνύεται και από τον Κανονισμό Εσωτερικής Διαχείρισης και Λειτουργίας της Ρ.Α.Ε.. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 10§3 του ΠΔ 139/2001, μεταξύ των υπηρεσιακών μονάδων της Ρ.Α.Ε. περιλαμβάνεται η Μονάδα Προστασίας Καταναλωτών και Περιβάλλοντος, η οποία μεταξύ άλλων: «*α) Αναλύει τις συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές των διαφόρων κατηγοριών και μορφών ενέργειας και εισηγείται μέτρα στη Ρ.Α.Ε. για την προστασία των καταναλωτών, ιδίως σχετικά με τις τιμές, τους όρους προμήθειας, την ασφάλεια και αξιοπιστία εφοδιασμού και την ποιότητα των παρεχόμενων προς αυτούς υπηρεσιών. β) Είναι αρμόδια να δέχεται και να επεξεργάζεται τα αιτήματα, τις καταγγελίες και τις αναφορές των πολιτών που απευθύνονται προς τη Ρ.Α.Ε...*».

¹ Ειδικότερα στο άρθρο 3§3 ορίζεται ότι «*Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των τελικών πελατών και για την εξασφάλιση υψηλών επιπέδων προστασίας του καταναλωτή ... Διασφαλίζουν υψηλά επίπεδα προστασίας καταναλωτών, ιδίως όσον αφορά τη διαφάνεια σχετικά με τους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις, τη γενική πληροφόρηση και τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών.*».

² Επίσης στο άρθρο 25 της Οδηγίας ορίζεται ότι οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές «*Είναι υπεύθυνες, μέσω της εφαρμογής του παρόντος άρθρου, τουλάχιστον για τη διασφάλιση της αμεροληψίας, του ουσιαστικού ανταγωνισμού και της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς, παρακολουθώντας ειδικότερα: ...γ) το επίπεδο διαφάνειας και ανταγωνισμού.*»

Εν κατακλείδι, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Ρ.Α.Ε.-σε συνδυασμό με το γεγονός ότι γνώριζε από το 2004³ για τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί όσον αφορά την αδιαφάνεια και το έλλειμμα πληροφόρησης των καταναλωτών σε σχέση με την μεθοδολογία και τον τρόπο τιμολόγησης του αερίου από τις Ε.Π.Α.- είχε νομικά την υποχρέωση αλλά και τη δυνατότητα (χρονικό περιθώριο) να εισηγηθεί εγκαίρως τις απαραίτητες τροποποιήσεις στις χορηγηθείσες άδειες διανομής των Ε.Π.Α. Θεσσαλονίκης και Θεσσαλίας, ούτως ώστε να έχουν αποφευχθεί τα πρόσφατα φαινόμενα παραπληροφόρησης.

Οφείλουμε επίσης να σας διευκρινίσουμε -προς αποφυγή παρανοήσεων- ότι τα στοιχεία που χρησιμοποίησε ο Συνήγορος του Πολίτη και επί των οποίων βάσισε τις διαπιστώσεις του προέρχονται είτε από τις ιστοσελίδες των εμπλεκόμενων Ε.Π.Α. (το περιεχόμενο των οποίων όπως γνωρίζετε τροποποιήθηκε από τον Φεβρουάριο του 2009 και μετά) είτε από έγγραφο υλικό το οποίο χορήγησαν οι ίδιες οι Ε.Π.Α.. Για τυχόν ανακρίβειες τη σχετική ευθύνη φέρουν οι εμπλεκόμενοι (βλ. συγκεκριμένα, έντυπο Γ.Ο.Σ. της Ε.Π.Α. Θεσσαλονίκης που απεστάλη στην Αρχή στις 27-2-2009 ως τμήμα συμβολαίου σύνδεσης και παροχής φυσικού αερίου που συνήφθη στις 23-2-2009) προς τους οποίους θα ήταν σκόπιμο να γίνουν από πλευράς σας οι σχετικές απαραίτητες συστάσεις ούτως ώστε να αποφεύγεται στο εξής –πέραν της παραπληροφόρησης των καταναλωτών- και τυχόν παραπληροφόρηση λοιπών φορέων του Δημοσίου ή και Ανεξάρτητων και μη Αρχών.

Τέλος, αναφερόμενοι στην ακροτελεύτια παράγραφο του από 15-6-2009 εγγράφου σας θέλουμε να υπογραμμίσουμε ότι προστρέξαμε στην Αρχή σας ζητώντας τις απόψεις σας, προτού δώσουμε στη δημοσιότητα το θέμα. Παρότι το εν λόγω έγγραφό σας δεν προσέθεσε κάποιο ουσιώδες νέο στοιχείο στην υπόθεση, που να αλλάζει την αρχική εκτίμηση των δεδομένων, ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει ως θετική και προς τη σωστή κατεύθυνση τη δήλωση της Ρ.Α.Ε. περί δυνατότητας αποδοχής της πρότασης του Συνήγορου του Πολίτη για ενημέρωση της ιστοσελίδας της για λόγους πρακτικής διευκόλυνσης του καταναλωτή, αναμένει δε με ενδιαφέρον τυχόν υλοποίησή της. Έως τότε θα συνεχίσει να ασκεί αδιάλειπτα τον συνταγματικά κατοχυρωμένο θεσμικό του ρόλο (άρθρο 103 παρ.9 Συντάγματος) που συνίσταται στην προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας και να υπενθυμίζει προς όλους τους φορείς της Διοίκησης τις εκ του νόμου υποχρεώσεις τους. Βρισκόμαστε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση.

Με τιμή

Καλλιόπη Σπανού
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Πίνακας αποδεκτών

³ Έκθεση Πεπραγμένων της Ρ.Α.Ε. περιόδου Απριλίου 2004-Δεκεμβρίου 2006, σελ. 134-135.

Υπουργείο Ανάπτυξης
Γραφείο Υπουργού κ. Κ. Χατζηδάκη
Λεωφ. Μεσογείων 119
10192 Αθήνα

Δ.Ε.Π.Α.
Γραφείο Προέδρου ΔΣ κ. Α. Παπαγεωργίου
Μαρίνου Αντύπα 92
14121 Ηράκλειο Αττικής

Ε.Π.Α. Θεσσαλονίκης Α.Ε.
Γραφείο Προέδρου ΔΣ κ. Κ. Μπουζάκη
26^{ης} Οκτωβρίου 90
54627 Θεσσαλονίκη

Ε.Π.Α. Θεσσαλίας Α.Ε.
Γραφείο Προέδρου ΔΣ κ. Α. Παππή
Ξενοπούλου 1
41336 Λάρισα